

Groot èn klein

In Nederland dreigt zich een bedenkelijke discussie te ontwikkelen rond het thema grootbedrijf-kleinbedrijf. Stigmatiserende uitspraken als "het kleinbedrijf is de banenmotor" en "het grootbedrijf bepaalt onze technologische vooruitgang", zijn daar uiting van. Terwijl in de politiek de tegenstelling rechts-links lijkt opgelost in paars, wordt in de economie een tegenstelling geconstrueerd tussen groot en klein. Wij moesten eigenlijk beter weten. Deze tegenstellingen zijn vals en kunstmatig. En als ooit de tegenstelling groot-klein een valse is, dan is het wel in dit tijdperk van internationaliserende markten en technologische ontwikkelingen, waarin monolithische ondernemingen zich omvormen tot flexibele netwerken van – internationale – toelevering, uitbesteding en co-makership. Daarbij is het resultaat van de keten afhankelijk van de prestatie van iedere schakel.

Ook in de beleidsdiscussie over werkgelegenheid, groei, innovatie en concurrentievermogen is de tegenstelling onvruchtbaar. Een paar observaties. Meer dan 45% van de werkgelegenheid is gelocaliseerd in minder dan 1% van de ondernemingen. Grote ondernemingen zorgen dus voor het leeuwedeel van de werkgelegenheid. Maar terzelfder tijd weet iedereen, dat kleine ondernemingen onmisbaar zijn voor het oplossen van ons enorme werkgelegenheidsprobleem – als de overheid daar tenminste de juiste voorwaarden voor schept. Onze huidige groei-prestaties zijn voor meer dan de helft te danken aan de export. Slechts 14% van de Nederlandse ondernemingen exporteert. Maar terzelfder tijd is bij de kleine en middelgrote ondernemingen een fantastisch exportpotentieel aanwezig, dat aan een verdere groei kan bijdragen. Meer dan 90% van onderzoek en ontwikkeling (R&D) concentreert zich in vijftig voornamelijk grote ondernemingen. Maar de kennisstroom van grote naar kleine ondernemingen in het kader van co-makership en toelevering is enorm en de toepassingsmogelijkheden van technologie in de kmo-sector zijn nog verre van uitgeput. Het is zonneklaar dat de grote ondernemingen moeten concurreren op de internationale markten en derhalve flexibel en wendbaar, ook qua organisatie en personeelsbestand, moeten kunnen zijn. Maar dat betekent allermindst, dat de kleine ondernemingen niet eveneens onderhevig zouden zijn aan de toenemende concurrentie, aangezien zij door buitenlandse concurrenten op de eigen thuismarkt worden beconcurrerd. Tot zover enkele feiten, die aangeven dat de tegenstelling groot-klein een onjuiste en een onvruchtbare is.

Als je al een kenschets van de economische structuur in Nederland zou kunnen geven, zou deze naar mijn mening veeleer volgens de volgende lijnen lopen.

De eerste schil wordt gevormd door de internationaal stuwende activiteiten. Deze zijn belangrijk voor de Nederlandse concurrentiepositie. Hierin bevinden zich de meeste grote Nederlandse onderne-

mingen in industrie en dienstverlening. Maar ook een aantal kleinere ondernemingen, bijvoorbeeld in de biotechnologie en medische technologie.

De tweede schil wordt gevormd door de ondernemingen in industrie en dienstverlening die vooral in de toelevering en co-makership werkzaam zijn, nationaal maar in toenemende mate ook internationaal. Deze ondernemingen behoren tot de groep, die kan worden aangeduid met de – ook internationaal gebruikte – term kmo. Kleine en middelgrote ondernemingen, veelal werkzaam op interprofessionele markten, waar innovatie en kwaliteitszorg vitale ingrediënten zijn.

De structuur wordt gecompleteerd met een derde schil van veelal kleine ondernemingen in ambacht en dienstverlening, hier ten lande aangeduid met de term mkb, voornamelijk direct gericht op de consumentenmarkt.

Wat vooral opvalt in een dergelijke globale – en dus ook gebrekkige – typologie, is de samenhang in het proces van waardetoevoeging en de onderlinge afhankelijkheid in de behoefte aan een excellent vestigings- en investeringsklimaat. Dat wil niet zeggen, dat in deze gezamenlijke belangen geen specifieke accenten en aandachtspunten herkend en erkend moeten worden. De schaalgrootte van een onderneming is bijvoorbeeld wel degelijk van belang voor de wijze waarop regelgeving en administratieve verplichtingen doorwerken in de bedrijfsvoering. Maar de gemeenschappelijke basis voor de belangenbehartiging ten behoeve van de creatie van welvaart en werkgelegenheid is veel groter en belangrijker dan de specifieke accenten. Geen ruimte voor valse tegenstellingen, dus, maar wel voor vruchtbare partnerships.

P.H.A.M. Verbaegen